

Det kan godt hende at denne kvelerslangen bor hos naboen din.

SLANGE- BONDEN

DEN LYSEROSA MUSEUNGEN dingler i luften. Sakte blir den senket ned foran øynene til en tre uker gammel teppepyton. Slangen snur seg motvillig vekk.

Kom igjen, ta den nå da, hvisker «Robert» (25) og løfter pytonslangen helt opp til musa.

Hver millimeter av den tynne, beinløse kroppen bukker seg demonstrativt bort. Musa drypper ennå av lunkent vann etter å ha blitt tatt opp fra fryseren og tint. Nå blir den slengt ned i vannbollen igjen. Slangebonden «Robert» gir opp føringsforsøket.

Jeg vet ikke hvorfor den ikke vil spise. Legg musa i buret i et døgn, så kanskje det ordner seg, sier «Robert» til den nybakte slangeeieren som står og ser på. Ei uke har gått siden han kjøpte teppepytonen av «Robert» for 1000 kroner. Dette var første mating i det nye hjemmet, og da var det greit å få assistanse fra en som er dreven i faget.

Så langt har alt gått veldig greit. Han har fått navnet Cliff, og vil bli vel to meter lang. Det eneste negative er at jeg må skjule ham for naboen, sier kjøperen, som bor i en leilighet på Bislet i Oslo.

TIRSDAG DENNE UKA fikk ei Kristiansand-kvinne sjokk da hun fant en kvelerslange i toalettskåla da hun skulle på do. Den halvannen meter lange slangen, trolig en diamantpyton, har ifølge eksperter mest sannsynlig stukket av via toalettet fra en annen leilighet i området. Sommerstid vil en voksen og mett pyton kunne overleve i kloakksystemet i et halvt års tid.

I 2004 ble en mann fra Asker bitt av sine egne giftslanger. Han overlevde, selv om både klapperslangen og palmehuggormen som ble funnet i hu- ▶

Snikende yrke: «Robert» (25) lever av avl og salg av kvelerslanger. I en hemmelig leilighet på Østlandet har han over 80 slanger. Selv om hold av reptiler og amfibier er forbudt i Norge, fins det nå trolig over 100 000 slike dyr i landet.

«Jeg kan ikke risikere at noen fatter mistanke. Det er levebrødet mitt.»

«Robert» (25), slangebonde

Tid for mat: «Robert» har nettopp solgt den tre uker gamle teppepytonen og hjelper den nye eieren med matingen. Middagen består av en opptitt mus. **På soverommet:** 25-åringen (t.v.) har flere store reptiler på soverommet sitt i Oslo. I november flytter han til Australia for å studere og jobbe med reptiler på heltid. **Heldiggris:** Skilpadda Skjell på Høvik ved Oslo. Her får

► set hans, var svært farlige.

«Robert» irriterer seg over dem som smugler utrydningstruede arter eller giftslanger inn i Norge. Nesten ingen av de aktive i miljøet er for en legalisering av giftslanger.

Du kan ikke la komplette idioter kjøpe en slange som kan drepe deg på 15 minutter. Det er bare noe machodritt, sier «Robert».

HOLD, AVL, KJØP eller salg av reptiler eller amfibier i Norge har en strafferamme på opptil seks måneders fengsel. Vi er det eneste landet i Europa, og ett av svært få i verden, som totalforbyr slanger, øgler, frosker, krokodiller og skilpadder. Likevel strømmer disse dyrene inn over grensa, spesielt fra Sverige. Norges Zoohandlers Bransjeforening selger utstyr som tilsier at det befinner seg over 100 000 reptiler og amfibier såkalte herptiler i Norge. I fjor ble det beslaglagt cirka 500.

Det er bare toppen av isfjellet. Å smugle dyr til Norge er enkelt, sier seniorrådgiver Øystein Størkeren i Direktoratet for Naturforvaltning.

To konsekvenser av det enorme illegale dyreholdet er at svært mange herptileiere ikke får riktig informasjon ved kjøp av dyr, og at de ikke tør oppsøke veterinær hvis dyret blir sykt.

Det er lov å avle edderkopper som svarte enker og å ha hvithai i hagebassenget, men en øgle får du ikke ha. Det er helt usaklig, sier «Robert».

OSLOMANNEN ER EN av de sentrale skikkelsene i reptilmiljøet og har hatt reptiler i 15 år. Det siste året har han livnært seg på salg av kvelerslangeartene kongeboa og teppepyton. Mindre kvelerslanger er i utgangspunktet ikke farlige for mennesker, selv om bitene deres kan være ubehagelige. Men når de blir over to meter, bør man alltid være to personer til ste-

de hvis man skal ta dem ut av buret. De kan jo kvele.

Jeg lever helt greit av å være slangebonde, men mye avhenger av hvordan kullene blir. Dette året har vært skikkelig dårlig. Førrige gang jeg fikk et skikkelig kull med kongeboa, ble det 25 unger. 14 av dem fikk helt spesielle mønstre og farger, så de kunne jeg selge for 25 000 kroner. Men jeg måtte også beholde en del til videre avl, så rik blir jeg ikke, forteller «Robert».

Flesteparten av de unike slangene solgte han til profesjonelle oppdrettere i utlandet.

Allerede som femåring ble han fascinert av de lange, krypende vesenene. 14 år gammel kjøpte han sin første boa, til morens store forvillelse. Da hun fikk valget mellom å fjerne slangen fra gutterommet selv eller la den bli, fikk sønnen viljen sin. I dag har han i overkant av 80 slanger: 40 avlsdyr, 20 unger og 20 salgsdyr. De slanger reptiler ligger på stuebordet på Østlandet. Dit får ingen, absolutt ingen, være med.

Jeg kan ikke risikere at noen fatter mistanke. Det er levebrødet mitt, sier «Robert», som for å forbli anonym helst selger slangene via venner i utlandet.

I STEDET FÅR vi bli med «Robert» på en liten vandring i Oslo sentrum. Fra Bislet går turen videre til Majorstua, der en mann (25) åpner døra. Bunker med blader og bøker om reptiler ligger på stuebordet. På soverommet står store glassbur med ulike krypdyr. Også han har drevet med oppdrett og salg, men ikke i så stor skala som «Robert».

Denne brukte jeg to månedslønner på, sier mannen, og viser stolt fram en australsk varan.

Øgla likner på en forminsket dinosaur der den kryper oppover matfars arm med sin overdimensjonerte, lange hale på slep. Varanen kan bli over to meter lange, og da er de farlige. Denne krabaten er harmløs.

I november selger han sine kjære varaner og gekkoer og flytter til Australia for å gjøre det han ønsker

aller mest: Å studere den australske dyrefaunaen og jobbe på slange- og krokodillefermer.

Jeg vil så gjerne starte en reptilpark. Men da må jeg ha noe annet på CV-en enn at jeg har holdt dyr ulovlig i Norge i 14 år, sier han.

«Robert» nikker gjenkjennende. Krypdyreiere er per definisjon kriminelle i Norge. Men reptilmiljøet påstår hardnakket at de fleste eierne er barneskolelærere, studenter, rørleggere eller frisører som verken selger dop eller dreper folk på bestilling og som helst ikke vil være lovbrytere.

Politiet er nesten bare i kontakt med reptiler når de gjennomfører hus på grunn av andre ulovligheter. Det eksotiske innslaget gjør det til en mediesak. Derfor stemples vi alle som kriminelle, sier «Robert».

Den eneste dyrehagen i Norge som har spesialisert seg på de myteomspunne dyrene, er Oslo Reptilpark, som åpnet for fem år siden. Flere ganger i uka får de spørsmål om å overta skilpadder eller andre reptiler som folk ikke kan eller vil ha lenger.

Det viser bare hvor mange som har reptiler i Norge nå, sier eier av reptilparken, Are Hogner (31).

I fjor flyttet han til Sverige for å få ha sine private frosker, slanger, øgler og skilpadder hjemme.

I dag har han omtrent 70 dyr og kjemper sammen med andre reptilentusiaster for å få endret lovverket.

MYNDIGHETENES argumenter er at disse dyrene ikke passer inn i vårt klima, at de medfører smittefare, og at dyr som rommer kan tilpasse seg vår fauna.

Men når ble marsvinet en norsk art? Eller papegøyer og undulater? Reptiler holdes i oppvarmede bur, og er aldri ute i «norsk klima». Det finnes ingen faglige argumenter for å forby alle herptiler. Forbudet er bygget på følelser og myter, sier Stein Ivar Ramberg (41), formann i Norsk Herpetologisk Forening.

Han sitter i en sofa hjemme på Østerås i Bærum

Magne ble funnet ensom og forlatt av politiet han knekkebrød av matfar Stein Ivar Ramberg.

Godt busser: Leder av Norsk Herpetologisk Forening, Stein Ivar Ramberg, har hatt kongeboan Anne Slange siden før herptilforbudet kom i 1977.

med et tjukt, tre meter langt, bevegelig «skjerf» rundt halsen. Kongeboan Anne Slange kom til Ramberg for herptilforbudet i 1977, og fikk derfor bli i landet.

Vi var ikke så mange som drev med slanger da, så de trodde vel et forbud skulle bli uproblematisk, sier Ramberg, som jobber som biologilærer.

I 1997 FANT myndighetene ut at noe måtte gjøres. Sverige var blitt med i EU og hadde fått mer liberale regler for reptiler. Stadig flere ulovlige dyr ble beslaglagt, og bruk av Internett gjorde det mye lettere for folk å få tak i både dyr og informasjon om dem. Konklusjonen var at en del arter var egnet til å leve i fangenskap i Norge, og at det derfor skulle utformes en såkalt positivliste med dyr som skulle bli lovlig. Krypdyrskerne ventet spent da næringskomiteen på Stortinget i 2003 behandlet positivlista. Resultatet ble at de gjerne ville ha ei positivliste for andre eksotiske dyr, men de ville ikke tillate import av reptiler.

Da gikk lufta ut av mange. Poenget med å ta opp saken, var å få likebehandling mellom dyregruppene, og at faglige vurderinger skulle ligge bak hvilke arter som ble lovlig og ikke, uansett om det gjaldt fugl, fisk eller øgle. Men her sa politikerne bare: Reptiler liker vi ikke, så de vil vi ikke ha, sier Ramberg.

PLUTSELIG STIKKER ET grønt hode fram fra under sofaen. To øyne ser seg litt forvirret omkring, før de korte beina setter stø kurs mot soveromsdora.

Han prøver alltid å komme inn på soverommet, fordi han vet at han ikke har lov, flirer Ramberg.

Han snakker om skipadda Skjell Magne som politiet fant på Høvik i Oslo i sommer. De visste ikke hva de skulle gjøre med ham, og sendte ham derfor til Ramberg for at han skulle finne et passende hjem.

Det sier jo noe om holdningene. Jeg har ikke tillatelse til å ha skipadder, men de blir ikke sett på som

så skumle som slanger. Derfor får mange allergikere ha skipadder, selv om de er mye vanskeligere å stelle enn mange slanger og øgler, sier Ramberg.

Han tar med kjæledyret ut på balkongen for lunsj. Mens Skjell Magne smatter og spruter knekkebrødbiter utover balkonggulvet, forteller Ramberg hvorfor han synes slanger er verdens beste husdyr.

De er så vakre og grasiøse, litt drage, litt dinosaur og så totalt ulike oss. Jeg tror alle mennesker har en iboende frykt for slanger, og at min fascinasjon også springer ut fra det. Jeg er ikke redd, men når de hogger etter ei rotte... Hjertet mitt stopper litt hver gang.

NÅ HAR MANGE herptileiere mistet håpet om at dyrene deres skal bli lovlig. Etter avvísningen fra næringskomiteen i 2003, overtok Mattilsynet arbeidet med hvem som skal få være med på positivlista. Tre år senere har lite skjedd. I årets statsbudsjett fikk Mattilsynet 30 millioner kroner mindre å rutte med. Det er spikeren i kista for arbeidet, tror entusiastene.

Ja, vi har bare kommet til planleggingsfasen med positivlista. Men det er fordi andre ting har blitt prioritert høyere. Det er ikke meningen at det skal stå stille. Den største delen av arbeidet vil nok bli gjort i 2007 og 2008, sier rådgiver i Mattilsynets nasjonale senter for dyr og animalsk mat, Maria Veggeland.

Rådgiver Svein Båtvik i Direktoratet for Naturforvaltning mener det er på høy tid at noe blir gjort.

Norge er helt i utakt med omverdenen på dette feltet. Våre nærmeste naboland selger slanger over disk. Og det er jo allerede relativt vanlig å ha disse forbudte dyrene i Norge. Men så lenge arbeidet med positivlista ikke blir prioritert høyere, må vi bare slite med det gamle regelverket, sier Båtvik.

Sekretariatsleder Siri Relling i Dyrebeskyttelsen synes Norge ikke bor få flere dyrearter.

Vi har allerede et stort nok problem med at folk ▶

Vil ikke ha dem i Norge

Politiet tror og håper totalforbudet mot herptiler opprettholdes i Norge.

SPESIALETTERFORSKER Lars Tore Ruud i Økokrims miljøteam frykter mye ekstraarbeid for politiet hvis noen reptilarter blir legalisert.

Nå når alt er forbudt, slipper vi å identifisere hvert enkelt dyr vi kommer over for å se om det er lovlig eller ikke. En positivliste vil kreve ekstra ressurser hos oss, og vi har utrolig mange andre ting å bruke tiden vår på, sier Ruud, som også er nasjonal miljøkoordinator.

Han ser ikke noen fordeler med å få flere arter inn i den norske faunaen.

Her må vi stikke fingeren i jorda og spørre: Hvorfor skal vi gjøre dem lovlig? Har vi behov for dem? spør han.

RUUD TROR ANSLAGET om at det fins 100 000 reptiler og amfibier i Norge, er realistisk. Han synes derfor det er frustrerende at politiet må nedprioritere arbeidet med å beslaglegge reptiler og amfibier.

Dessverre føler jeg at politiet ikke tar dette på alvor i det hele tatt. Forbrytelser med større strafferamme kommer i første rekke. Derfor hender det at kriminelle får beholde slangene eller øglene sine når vi gjør narkotikabeslag hos dem, for straffen for å ha disse dyrene blir uansett liten i forhold, sier Ruud.

Han legger til at politiet stadig vekker ubehagelige slangeopplevelser. Blant annet er det populært å skjule narkotika ved å gjemme den i bunnen av et terrarium med en giftslange i.

Ruud har selv vært med på å beslaglegge en iguan-øgle på en og en halv meter. Det ble en ubehagelig opplevelse:

Det var ganske kaldt der vi fant den, så den var først helt stiv. Jeg trodde den var ufarlig, så vi tok den med inn i en celle og skrudde på litt varme. Vi syntes jo synd på den også. Men med litt varme i kroppen forandret iguanen seg. Da ble den aggressiv, og jeg turte ikke å gå inn i cella igjen før veterinæren kom.

Slange-ABC

KVELERSLANGER: Angriper ved å slynge seg om byttet og kvele det. Kan også bite, men er ikke giftige. Vanlig i fangenskap i Norge.

Eksempler: Boa, pyton, anakonda.

GIFTSLANGER: Bruker gift som de sprøyter gjennom hoggtenner i forkjeven for å lamme eller drepe sitt bytte. Svært uvanlig i fangenskap Norge.

Eksempler: Hoggorm (Nord-Europas eneste villlevende giftslange), kobra, mamba, klapperslanger.

SNOKER: Mindre slanger. Biter, dreper med munnen, men uten gift. Svært vanlig i fangenskap i Norge, men fins også i naturen.

Eksempler: Kornsnok, melkesnok, de norske artene buorm og slettsnok.

Herptiler

● Et samlebegrepet for reptiler og amfibier.

AMFIBIER er frosker, padder, salamandrer.

REPTILER er slanger, øgler, skipadder og krokodiller.

Kilde: Sveriges Herpetologiske Riksförening

Lowerket

● Forskriften av 197: § 1. Det er forbudt å innføre, selge, kjøpe, gi bort, ta imot eller å holde som husdyr, selskapsdyr eller i fangenskap på annen måte fremmedartede (eksotiske) pattedyr, krypdyr, padder, frosk og salamander. I tilsvarende avgjør Mattilsynet om et dyr omfattes av forbudet.

● Norge er nå det eneste landet i Europa med totalforbud. Andre land har restriksjoner av varierende art.

● Mattilsynet overtok arbeidet med å få til en liste over lovlig art (en såkalt positivliste) i 2003, men inngenting har skjedd.

Forslag til lovlige arter (såkalt positivliste)

Slanger

Kongeboa
Regnbueboa
Rosenboa
Flekket pyton
Kongepyton
Teppepyton
Beauty snake
Kornsnok
Kongesnok/melkesnok (ett unntak)

Øgler

Leopardgekkko
Stor daggekkko
Tokaygekkko
Tykkhalegekkko
Perlefirfisle
Smaragdfrifisle
Skjeggagam
Blåtungeskink
Dvergvaran
Hjelmbaselisk

Skilpadder

Gresk landskilpadde
Maurisk landskilpadde
Rødfotet skogskilpadde

Amfibier

Argentinsk hornfrosk
Cranwells hornfrosk
Klofrosk
Orientalisk klokkerfrosk
Whites trefrosk
Ildsalamander
Rødbuket salamander
Axolotl
Utarbeidet av Norsk Herpetologisk Forening

«Jeg har omvendt mange skeptikere når de får se hvor fine skapninger det dreier seg om.» «Thorvald» (26)

► ikke tar vare på kjæledyrene sine. Dessuten er dette dyr som ikke er tilpasset norsk klima og som krever mye fra sin eier, sier Relling.

Hun synes ikke det er noe godt argument for legalisering at dyreeiere ikke tør å ta med slangene og øglene sine til dyrlegen av frykt for å bli anmeldt.

Dyret lider fordi eieren har gjort en kriminell handling. Da er det eieren sitt ansvar, sier Relling.

Smitteargumentet er også flittig brukt av dyrevernsorganisasjoner. Internasjonalt har mange mennesker blitt salmonellasmittet av et reptil.

Vi har ikke registrert smitte fra reptiler i Norge de siste ti åra. Men våre data er avhengige av rapportering fra leger, og det kan hende at slanger ikke blir erkjent som smitekilde, sier rådgiver Danica Grahek-Ogden ved Nasjonalt folkehelseinstitutt.

«ROBERT» RINGER PÅ den siste dørklokka på kveldens rundtur. Da «Thorvald» (26) åpner, slår en vegg av fuktig, varm luft mot oss. Stua har tropisk klima, og er fylt av fem store glassbur.

Jeg har alltid vært glad i dyr. Hadde jeg ikke vært allergisk mot pelsdyr, ville jeg sikkert hatt hund og katt også, sier «Thorvald», som er biolog.

To irrgønne trepytoner ligger snur-

ret rundt hver sin grein. Ved stereoanlegget står et bur med bladhalegekkkoer. I kornsnokburet sveiper ei spiss, kløyvd tunge ut under en trestamme.

Også «Thorvald» ønsker å dyrke hobbyen sin åpent:

Forbudet fungerer uansett ikke. Jeg har omvendt mange skeptikere når de får se hvor fine skapninger det dreier seg om. Bare svigermor gjenstår.

DET HAR BLITT mørkt. «Robert» sier han ikke vet hvor lenge han orker å holde på som slangebonde. Han tar økonomiske risikoer fordi han aldri vet om avlen går som planlagt. Det kan gå med mange tusenlapper i jakten på å få de helt spesielle avlsslengene.

Det blir en slags mani å skaffe seg de beste mønstervariasjonene eller å være først til å produsere en helt ny mutasjonskryssing. Min fascinasjon er at jeg ser resultatene av mitt eget slangehold. Jeg skaffer unger, har dem i tre år, parer dem og får unger på dem. Ungene er det ultimate bevis på at jeg ikke «plager» dem ved å ha dem i fangenskap, for da hadde de ikke ynglet.

Likvel: Hvis politiet plutselig banker på døra en dag og tar med seg hele familien, da er ikke «Robert» i tvil:

Da flytter jeg. Langt. ●
raf@dagbladet.no

Tropisk: Stua til «Thorvald» (26) har tropisk klima og er fylt av fem store, fargerike terrarium. Her en trepyton.

(Oslo Børs)

(ODIN Norge)

Aksjefondet ODIN Norge har 22-doblet verdien siden 1992. Verdien på Oslo Børs er 7-doblet.

Oppskriften på de gode resultatene er grundige analyser utført av et meget erfarent forvaltningsteam. Vi er en aktiv forvalter som kun investerer i de selskapene vi etter egne analyser mener er undervurderte og gode. Slik har vi lyktes og det skal vi fortsette med, til beste for andelseierne i fondene.

Kontakt oss på tlf. 22 01 02 04 eller på www.odinfond.no

Historisk avkastning er ingen garanti for fremtidig avkastning. Fremtidig avkastning vil bli avhengig av markedsutviklingen, forvalters dyktighet, fondets risiko, samt kostnader ved tegning, forvaltning og innløsning. Avkastningen kan bli negativ som følge av kurstap. Avkastning fra startdato 25.06.92: ODIN Norge 2142,53% (24,28%p.a.) Oslo Børs Fondindeks/Oslo Børs Total Indeks 614,99% (14,74%p.a.) pr. 13.10.06.

